
DICHTERBIJ

Gratis koffie

Paul Hemels

Het historische GGZ-gebouw dateert uit 1442. Aanvankelijk was het een gasthuis voor 'zinnelozen', later dolhuis, gesticht en kliniek. Ruim vijf en een halve eeuw werd het beeld in de gangen bepaald door psychiatrische patiënten.

Een aantal jaren geleden besloot men om de afdeling sociale psychiatrie elders in de stad te huisvesten. Sindsdien onderscheidt de grote ontvangsthal van de hoofdlocatie zich niet meer van een doorsnee verzekeringskantoor.

Voorin bevindt zich een moderne balie. Daarachter zitten de portiers, geflankeerd door het beveiligingspersoneel. Incidenteel worden ongewenste bezoekers door hen verzocht om het pand te verlaten.

Enkele keren per week - doorgaans 's ochtends vroeg - wandelt Marcel naar binnen. Op weg naar de eerste kop gratis koffie en het eerste contact.

Marcel wordt gedoopt en zelfs hartelijk begroet, ze kennen hem.

Hij loopt rond alsof het gebouw zijn woonkamer is. Onverzorgde haardos, slonzig gekleed, papieren bekertje koffie in de hand.

Wanneer Marcel je in het vizier krijgt komt hij direct naar je toe, en spreekt je aan. Decorumverlies zei men vroeger. Problemen met afstand en nabijheid zeggen sommigen. Of grensoverschrijdend. Maar in ieder geval vreemd.

Ongevraagd geeft hij zijn visie op de organisatie van de GGZ, meestal vergezeld van bruikbare adviezen. Daarbij weet hij steeds de vinger op de zere plek te leggen.

Hij is opvallend goed geïnformeerd over de recente bezuinigingsmaatregelen. Marcel leest af en toe een krant, praat wel eens met leden van de cliëntenraad, maar luistert vooral goed naar de mensen om hem heen.

"Je maakt mij niet wijs dat die bezuinigingen hier niet ten koste gaan van de kwaliteit. Van óns dus... Met minder mensen méér werk doen, het kán gewoon níét... Dat gaan wij zeker merken!"

"Als er opeens zo'n groot geldgebrek is, dan heeft er toch iémand zijn werk niet goed gedaan. Nee, in de politiek kom je daar niet mee weg..."

"Die managers hier, hebben die eigenlijk wel op school gezeten?"

"En geen gratis koffie meer!" constateert hij, refererend aan de recente verdwijning van het koffieapparaat in de wachtruimte. "Is dat soms ook een bezuinigingsmaatregel?"

Dat het apparaat per omgaande vervangen is door een hypermoderne snoep- en frisdrankverstrekker ("inworp één euro") kan zijn teleurstelling niet wegnemen.

"Fout! Kijk, als je nou écht goed wil overkomen, dan zorg je toch minstens voor gratis koffie".

Het argument dat de gratis koffievoorziening ook mensen aantrekt die niets in het gebouw te zoeken hebben, wordt snel ontkracht: "Mensen die enkel in de hal komen voor de gratis koffie hebben hier echt wel iets te zoeken, anders komen ze niet!"

Enthousiast vertelt hij dat hij onlangs de burgermeester tegenkwam. Hij sprak hem aan, en vroeg of hij tijdens zijn aanstaande kersttoespraak eens wilde stilstaan bij het thema verdraagzaamheid. "Ga ik zeker doen" was het antwoord.

"Zou jullie Raad van Bestuur ook kunnen doen", zegt Marcel. "Ik bedoel... tolerantie, acceptatie, respect... dat zijn toch onderwerpen waar het in de geestelijke gezondheidszorg om gaat".

Marcel heeft inmiddels de koffieapparaten op de bovenetages ontdekt. Gelukkig maar.
Zou toch jammer zijn als hij in het gebouw niets meer te zoeken had.

Gadot

De zon komt op
in roze, rood, oranje
over de bomen,
het dorre land,
de witte huizen.
Mooi is dit land.

De zon komt op.
Verdrijft de zwarte dromen
die zijn en niet.
Verboden tijd
en open wonden
verzwijgt dit land.

Dit wrede land
weet oorlog, pijn en tranen.
Het draagt de tekens
on gezegd en
steeds geweten als
gedeeld geheim.

Straks brandt de zon
genadeloos en hard
Zo zijn de mensen
die hier leven
en overleven:
taai als dit land.

Vervloekt dit land
gekweld door strijd en lijden.
Elke dag voegt toe,
de optelsom
lijkt neverending
zinloos leven.

De zon komt op.
Een kort moment vergeten
wordt het morgen,
een nieuwe dag
draagt de belofte.
Trouw is dit land.

Sterk is dit land.
Een land om te haten
heeft het mijn leven
heeft het mijn hart:
ik heb er teveel
al begraven.

Marlieke de Jonge